

МАТЕМАТИКА

Жұмыс дәптері

7
СЫНЫП

$$1\frac{1}{8} + 3\frac{4}{8}$$

$$\frac{7}{15} > \frac{1}{15}$$

$$3,75 \cdot 3$$

Р. А. Сүлейменова, И. Г. Елисеева, Ш. Ж. Карипжанова

МАТЕМАТИКА

Зерде бұзылыстары бар оқушыларға арналған
арнайы мектептердің (сыныптардың)
7-сыныбына арналған жұмыс дәптері

Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігінің тапсырысы бойынша

Алматы
2019

ӘОЖ 373.167.1
КБЖ 22.1 я72
С 86

Шартты белгілер:

- – Күрделіліктің төменгі деңгейіндегі тапсырма.
- – Күрделіліктің орташа деңгейіндегі тапсырма.
- – Күрделіліктің жоғары деңгейіндегі тапсырма.
- ● ● – Өртүрлі деңгейлерге арналған материал.

Сүлейменова Р. А. т.б.

С 86 **Математика.** Зерде бұзылыстары бар оқушыларға арналған арнайы мектептердің (сыныптардың) 7-сыныбына арналған жұмыс дәптері / Р. А. Сүлейменова, И. Г. Елисеева, Ш. Ж. Қарипжанова. – Алматы: «ӘБЕО орталығы» ЖШС, 2019. – 58 б.

ISBN 978-601-249-664-2

ӘОЖ 373.167.1
КБЖ 22.1 я72

ISBN 978-601-249-664-2

© «ӘБЕО орталығы» ЖШС, 2019

Құрметті оқушы!

Сені жаңа оқу жылының басталуымен құттықтаймыз!

Сен жетінші сыныпта математика сабағында 100 000 көлемінде санауға, қосу, азайту, көбейту мен бөлу амалдарын орындауды үйренесің.

Жұмыс дәптерінде әртүрлі тақырыптар бойынша жаттығулар берілген.

Берілген тапсырмалар саған:

- 100 000 көлеміндегі сандарды оқуға, жазуға және салыстыруға үйренуге;
- жай бөлшектерді, ондық бөлшектерді, аралас сандарды оқуды, жазуды және салыстыруды үйренуге;
- теңдеуді шешуге көмектеседі.

Саған сәттілік тілейміз!

1-ДЕН 10 000 ДЕЙІНГІ САНДАР ЖӘНЕ ОЛАРМЕН ОРЫНДАЛАТЫН АМАЛДАР

Қайталау

- 1. 1) 100-ден 1000-ға дейін жүздіктермен жаз.

100 , _____ 1 000

- 2) 1000-нан 100-ге дейін жүздіктермен жаз.

1 000 , _____ 100

- 3) Келесі санды жаз.

547, _____ ; 689, _____ ; 5 421, _____ ; 3 920, _____ ;
7 000, _____ ; 2 147, _____ ; 8 009, _____ ; 9 480, _____ .

- 4) Алдыңғы санды жаз.

_____, 987; _____, 500; _____, 3 459; _____, 5 400;
_____, 671; _____, 370; _____, 7 980; _____, 6 547.

- 2. Сандардың көршілерін жаз.

_____, 789, _____; _____, 900, _____; _____, 4 215, _____;
_____, 3 700, _____; _____, 549, _____; _____, 9 420, _____.

- 3. Ең үлкен екітаңбалы санды жаз _____.

Ең үлкен үштаңбалы санды жаз. _____.

Ең кіші екітаңбалы санды жаз. _____.

Ең кіші үштаңбалы санды жаз. _____.

- 4. Дұрыс өрнекті V белгісімен белгіле.

2 жүзд. 3 онд. 8 бірл. = 238 3 мыңд. 4 онд. 5 бірл. = 345

9 жүзд. 8 онд. 4 бірл. = 489 7 мыңд. 8 онд. 4 бірл. = 7804

2 мыңд. 6 жүзд. 1 бірл. = 2601 9 жүзд. 5 бірл. = 905

8 жүзд. 7 бірл. = 87 1 мыңд. 7 жүзд. 2 онд. = 172

- 5. Кестеге 247, 3251, 6041, 954, 1480, 7002, 57, 579, 9502 сандарының разрядтарын жаз.

Мыңдықтар	Жүздіктер	Ондықтар	Бірліктер

- 6. Сандарды салыстыр. $>$, $<$, $=$ белгілерінің керектісін қой.

$2\ 040 \square 2\ 004$

$1\ 980 \square 1\ 608$

$900 \square 6\ 000$

$720 \square 7\ 200$

$7\ 600 \square 6\ 700$

$1\ 100 \square 1\ 000$

$8\ 521 \square 8\ 964$

$5\ 000 \square 5\ 000$

$3\ 000 \square 3\ 000$

$9\ 050 \square 9\ 500$

$4\ 100 \square 1\ 000$

$6\ 006 \square 3\ 007$

- 7. Мысалдарды шығар.

$$9\ 800 - (100 + 400) = \overset{500}{\rule{1.5cm}{0.4pt}}$$

$$5\ 800 - (300 - 100) = \rule{1.5cm}{0.4pt}$$

$$7\ 900 - (400 + 200) = \rule{1.5cm}{0.4pt}$$

$$6\ 800 - (300 + 300) = \rule{1.5cm}{0.4pt}$$

- 8. Мысалдарды шығар.

+	2	1	0	0		+	5	3	0	0		+	1	8	5	0	
	1	6	4	5			6	5	2				5	0	3	2	

- 3. Кестеге 52100, 42135, 20145, 10000, 100000, 10453, 15460 сандарының кластары мен разрядтарын жаз.

Кластар					
Мыңдықтар класы			Бірліктер класы		
Разрядтар					
Алтыншы	Бесінші	Төртінші	Үшінші	Екінші	Бірінші
жүз мыңдық	он мыңдық	бір мыңдық	жүздіктер	ондықтар	бірліктер

- 4. Алдымен барлық жұп сандарды, содан кейін барлық тақ сандарды жаз.

45 921, 86 224, 56 999, 90 727, 21 406, 15 790
 32 733, 48 675, 20 808, 42 853, 100 000, 50 001

Жұп: _____

Тақ: _____

- 5. Кластар мен разрядтар кестесіне кез келген төрттаңбалы, екітаңбалы, бестаңбалы, үштаңбалы сандарды жаз. Бұл сандардың ең үлкен және ең кіші сандарының астын сыз.

Кластар					
Мыңдықтар класы			Бірліктер класы		
Разрядтар					
Алтыншы	Бесінші	Төртінші	Үшінші	Екінші	Бірінші
жүз мыңдық	он мыңдық	бір мыңдық	жүздіктер	ондықтар	бірліктер

● 6. Сызықтармен қос.

Біртаңбалы, екітаңбалы, үштаңбалы сандар қандай класқа жатады? Төрттаңбалы, бестаңбалы сандар қандай класқа жатады? 100 000 саны қандай класқа жатады?

● 7. Сандарды жаз.

5 бірлік мың, 3 жүздік, 4 ондық, 8 бірлік _____;
 7 ондық мың, 2 бірлік мың, 5 жүздік, 7 ондық,
 4 бірлік _____;
 2 ондық мың, 6 жүздік, 8 ондық, 3 бірлік _____.

● 8. Разрядтық кестеге бірліктер класына жататын 3 санды, мыңдықтар класына жататын 3 санды жаз.

Классар					
Мыңдықтар класы – II класс			Бірліктер класы – I класс		
Разрядтар					
Алтыншы	Бесінші	Төртінші	Үшінші	Екінші	Бірінші
жүз мыңдық	он мыңдық	бір мыңдық	жүздіктер	ондықтар	бірліктер

● 9. Сандарды цифрмен жаз.

1) 35 мың _____	21 мың 537 бірлік _____
69 мың _____	5 мың 210 бірлік _____
43 мың _____	46 мың 308 бірлік _____
8 мың 57 бірлік _____	2 мың 15 бірлік _____

● 10. Сандарды цифрмен жаз.

Төрт мың жеті жүз елу үш – _____
Он төрт мың алты жүз отыз екі – _____
Жиырма бес мың екі жүз он алты – _____
Отыз екі мың бес жүз алты – _____
Үш мың елу алты – _____

● 11. Сандарды жаз.

8 мыңд. 3 жүзд. 5 онд. 4 бірл. = _____
34 мыңд. 5 онд. 4 бірл. = _____
47 мыңд. 4 бірл. = _____

● 12. Сандарды цифрмен жаз.

Бірінші кластың 5 бірлігі 3 ондығы және екінші кластың 2 бірлігі
4 ондығы _____;
Бірінші кластың 6 бірлігі 8 жүздігі және екінші кластың 7 бірлігі
5 ондығы _____.

● 13. Қосу мен азайтуды орында.

$37\ 540 + 1 =$ _____	$68\ 300 + 1 =$ _____
$67\ 370 + 1 =$ _____	$26\ 508 + 1 =$ _____
$82\ 657 - 1 =$ _____	$64\ 531 - 1 =$ _____
$35\ 821 - 1 =$ _____	$12\ 301 - 1 =$ _____

● 14. Сандарды жаз.

Мыңдықтар класы			Бірліктер класы			Сан
Жүз мыңдық разряды	Он мыңдық разряды	Бірлік мыңдық разряды	Жүздіктер разряды	Ондықтар разряды	Бірліктер разряды	
			1		5	
	2	4		6	1	
		9	2			
	6		7	4		
	7	1				
	3	4	5			
1						
		3		8		

● 15. Әрбір санда барлығы қанша бірлік, ондық, жүздік, бірлік мыңдық, он мыңдық бар?

58 431 = ___ онд. мың ___ бірл. мың ___ жүзд. ___ онд. ___ бірл.
 24 687 = ___ онд. мың ___ бірл. мың ___ жүзд. ___ онд. ___ бірл.
 92 154 = ___ онд. мың ___ бірл. мың ___ жүзд. ___ онд. ___ бірл.
 18 735 = ___ онд. мың ___ бірл. мың ___ жүзд. ___ онд. ___ бірл.

● 16. Сандарды разрядтық қосылғыштардың қосындысы түрінде көрсет.

54 398 = _____
 32 647 = _____
 46 125 = _____
 63 502 = _____
 50 240 = _____
 86 001 = _____
 52 000 = _____

● 17. Сандарды разрядтық қосылғыштардың қосындысы бойынша құрастыр.

10 000 + 2 000 + 500 + 20 + 1 = _____
 90 000 + 4 000 + 200 + 40 + 2 = _____
 50 000 + 7 000 + 500 + 30 = _____
 20 000 + 6 000 + 300 + 2 = _____
 80 000 + 1 000 + 40 + 5 = _____
 40 000 + 2 000 + 800 = _____
 60 000 + 4 000 + 400 = _____

● 18. Кестедегі өрнекті жалғастыр.

Сандар	Мыңдықтар класы			Бірліктер класы			Сан
	Разрядтар						
	жүз мыңд.	он мыңд.	бір мыңд.	жүз.	онд.	бірл.	
3 онд. мың, 2 бірл. мың, 6 жүзд., 8 онд., 1 бірл.		3	2	6	8	1	32 681
2 онд. мың, 5 бірл. мың, 7 жүзд., 3 онд., 4 бірл.							
3 онд., 4 бірл.							
5 онд. мың, 3 бірл. мың, 5 жүзд., 9 онд.							
4 онд. мың, 1 бірл. мың, 6 жүзд.							
6 онд. мың, 4 бірл. мың.							
1 онд. мың							
4 онд. мың, 9 мың, 2 онд., 8 бірл.							
7 онд. мың, 1 бірл. мың, 3 жүзд., 4 онд., 8 бірл.							

100 000 КӨЛЕМІНДЕГІ САНДАРДЫ ҚОСУ ЖӘНЕ АЗАЙТУ

Разрядтан аттамай қосу және азайту

● 1. Қосу амалын орында.

+	6	0	0	0	0				+	8	0	0	0	0				+	5	0	0	0	0				
		3	0	0	0						9	0	0	0							3	0	0	0			

● 2. Сандардың қосындысын тап.

$$20\ 000 + 5\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$10\ 000 + 8\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$80\ 000 + 3\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$40\ 000 + 2\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$40\ 000 + 1\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$70\ 000 + 5\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

● 3. Сандарды арттыр. Амалдарды жаз және орында.

30 000 санын 2 000-ға арттыр: _____

60 000 санын 3 000-ға арттыр: _____

70 000 санын 1 000-ға арттыр: _____

50 000 санын 8 000-ға арттыр: _____

40 000 санын 800-ге арттыр: _____

● 4. Азайтуды орында.

8	0	0	0	0			5	0	0	0	0			7	0	0	0	0		
4	0	0	0	0			2	0	0	0	0			3	0	0	0	0		

● 5. Азайту амалын орында.

60 000 – 30 000 = _____ 70 200 – 200 = _____

70 000 – 50 000 = _____ 50 300 – 300 = _____

90 000 – 80 000 = _____ 60 900 – 900 = _____

40 000 – 30 000 = _____ 30 100 – 100 = _____

● 6. Сандарды азайт. Амалдарды жаз және орында.

50 000 санын 20 000-ға кеміт: _____

80 000 санын 40 000-ға кеміт: _____

30 000 санын 20 000-ға кеміт: _____

10 900 санын 900-ге кеміт: _____

42 000 санын 2 000-ға кеміт: _____

90 500 санын 500-ге кеміт: _____

● 7. Мысалдарды шығар.

21 000 + 5 000 = _____ 12 000 + 3 000 = _____

70 000 + 2 000 = _____ 70 000 + 50 = _____

30 000 + 40 000 = _____ 60 000 + 460 = _____

78 000 – 8 000 = _____ 70 900 – 20 900 = _____

45 000 – 35 000 = _____ 35 200 – 5 200 = _____

● 8. Қосу амалын орында.

6	2	5	0	0			7	0	5	0	0			3	2	8	0	0		
3	1	0	0				1	3	0	0				5	0	2	3			

● 9. Сандардың қосындысын тап.

$63\ 000 + 4\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$

$10\ 520 + 8\ 100 = \underline{\hspace{2cm}}$

$72\ 000 + 3\ 500 = \underline{\hspace{2cm}}$

$32\ 100 + 3\ 520 = \underline{\hspace{2cm}}$

$13\ 000 + 5\ 070 = \underline{\hspace{2cm}}$

$60\ 200 + 5\ 064 = \underline{\hspace{2cm}}$

● 10. Әрбір санды 4 000-ға арттыр. Мысалдарды құрастыр және шығар.

11 020, 14 500, 72 000, 25 200, 16 000, 61 825, 73 400, 81 000

● 11. Азайтуды орында.

-	9	5	0	0	0				-	8	7	5	0	0				+	4	8	9	5	0				
	3	2	0	0	0					2	3	1	0	0						2	7	5	1	0			

● 12. Азайту амалын орында.

$84\ 500 - 32\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$

$83\ 750 - 1\ 230 = \underline{\hspace{2cm}}$

$56\ 970 - 41\ 000 = \underline{\hspace{2cm}}$

$46\ 680 - 4\ 560 = \underline{\hspace{2cm}}$

$97\ 680 - 54\ 230 = \underline{\hspace{2cm}}$

$65\ 970 - 3\ 420 = \underline{\hspace{2cm}}$

$43\ 750 - 31\ 200 = \underline{\hspace{2cm}}$

$36\ 840 - 2\ 510 = \underline{\hspace{2cm}}$

● 13. Әрбір санды 5 000-ға кеміт. Мысалдарды құрастыр және шығар.

75 000, 88 400, 68 520, 86 379, 58 000, 49 632, 97 120, 66 959

● 14. 1) Сандардың қосындысын тап. Мысалдарды құрастыр және шығар. Өзіңді калькулятордың көмегімен тексер.

46 300 және 2 500; 30 620 және 50 008; 51 340 және 6 007

2) Сандардың айырмасын тап. Мысалдарды құрастыр және шығар. Өзіңді калькулятордың көмегімен тексер.

63 700 және 2 700; 57 340 және 3 340; 52 810 және 1 800

● 15.

1) 45 678, 32 931, 74 560, 10 000 сандардан 1-ге кем сандарды жаз.

2) 3 560, 12 780, 20 573, 30 564, 63 734 сандардан 10-ға артық сандарды жаз.

3) 11 200, 25 600, 84 300, 74 450 сандардан 100-ге артық сандарды жаз.

● 16. Салыстыруды орында. >, <, = белгілерінің керектісін жаз.

$$30\ 000 \square 36\ 750 - 6\ 050 \qquad 58\ 390 - 4\ 300 \square 54\ 000$$

$$12\ 030 \square 24\ 000 - 12\ 000 \qquad 43\ 100 + 4\ 036 \square 46\ 000$$

$$15\ 700 \square 13\ 000 + 2\ 500 \qquad 22\ 400 - 1\ 400 \square 2\ 140$$

● 17. >, <, = белгілерінің керектісін жаз.

$$43\ 113 - 15\ 221 \square 27\ 900 \qquad 48\ 362 - 24\ 791 \square 23\ 500$$

$$65\ 245 - 39\ 134 \square 26\ 110 \qquad 91\ 546 - 73\ 475 \square 18\ 001$$

100 000 КӨЛЕМІНДЕГІ САНДАРДЫ КӨБЕЙТУ МЕН БӨЛУ

Біртаңбалы санға көбейту мен бөлу

- 1. Көбейтуді үлгі бойынша орында.

$$\underline{30\ 000 \cdot 3 = 90\ 000}$$

$$3 \text{ онд. мыңд.} \cdot 3 = 9 \text{ онд. мыңд.}$$

$$9 \text{ онд. мыңд.} = 90\ 000$$

$$10\ 000 \cdot 5 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$20\ 000 \cdot 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$20\ 000 \cdot 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

- 2. Мысалдарды шығар. Калькуляторды пайдалан.

- Көбейтуді орында.

$$2\ 000 \cdot 6 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$3\ 000 \cdot 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$13\ 000 \cdot 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$11\ 000 \cdot 8 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$30\ 000 \cdot 2 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$22\ 000 \cdot 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

- 3. Мысалдарды шығар.

$$5\ 603 \cdot 3 + 6\ 712 \cdot 6 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$(56\ 109 - 8\ 534 \cdot 4) \cdot 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$2\ 344 \cdot 2 \cdot 5 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$2 \cdot (80\ 500 - 15\ 328 \cdot 3) = \underline{\hspace{2cm}}$$

- 4. Көбейтуді орында.

$$12\ 100 \cdot 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$12\ 200 \cdot 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$32\ 100 \cdot 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$22\ 300 \cdot 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$40\ 200 \cdot 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$20\ 421 \cdot 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

- 5. Бөлуді үлгі бойынша орында.

$$\underline{8\ 000 : 4 = 2\ 000}$$

$$8 \text{ бірл. мыңд.} : 4 = 2 \text{ бірл. мыңд.}$$

$$2 \text{ бірл. мыңд.} = 2\ 000$$

$$60\ 000 : 2 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$90\ 000 : 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$60\ 000 : 2 = \underline{\hspace{2cm}}$$

● 18. Сандарды салыстыр. $>$, $<$, $=$ белгілерінің керектісін жаз.

1) 56 км 300 м 56 км 360 м 709 кг 25 г 709 кг 250 г

31 т 870 кг 30 т 900 кг 198 км 45 м 200 км

815 кг 709 г 815 кг 907 г 500 м 81 см 500 м 18 см

2) 67 м 04 см 67 м 40 см 160 км 080 м 160 км 80 м

59 кг 15 г 59 кг 150 г 43 км 8 м 43 км 800 м

130 т 7 кг 130 т 07 кг 88 м 6 см 88 м 06 см

10, 100, 1000-ге көбейту және бөлу

● 1. Мысалдарды шығар.

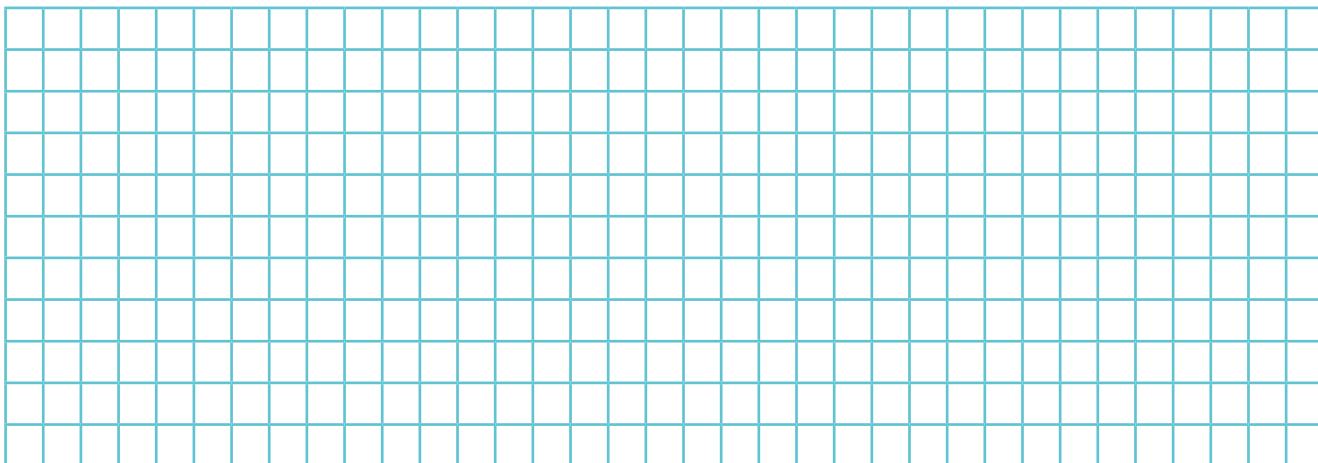
2 465	·	10	=	_____	637	·	100	=	_____	75	·	1 000	=	_____
39	·	100	=	_____	5 431	·	10	=	_____	652	·	100	=	_____
86	·	1 000	=	_____	47	·	100	=	_____	82	·	1 000	=	_____
4 358	·	10	=	_____	6 473	·	10	=	_____	7	·	1 000	=	_____

● 2. Мысал түрінде жаз және шығар.

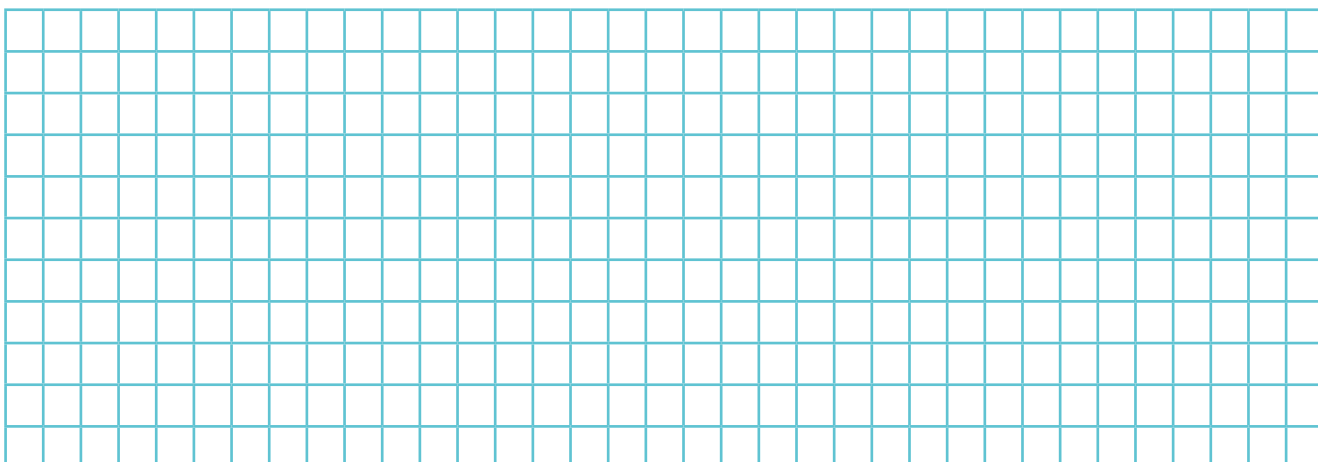
124	10	есе	арттыру	_____
6 547	10	есе	арттыру	_____
871	100	есе	арттыру	_____
564	100	есе	арттыру	_____
94	1000	есе	арттыру	_____
57	1000	есе	арттыру	_____

3. Есепті шығар.

● Бір лотокта 10 жұмыртқа бар. Осындай 125 лотокта қанша жұмыртқа бар? Есептің қысқаша өрнегін құра және оны шығар.

● Қоймаға әрқайсысында 18 кг болатын 100 қорап мандарин, әрқайсысында 16 кг болатын 100 қорап апельсин әкелді. Барлығы неше килограмм жеміс әкелді? Есептің қысқаша өрнегін құра және оны шығар.

● 4. Мысалдарды шығар.

$$90 : 10 = \underline{\hspace{2cm}} \quad 500 : 100 = \underline{\hspace{2cm}} \quad 78\,000 : 1\,000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

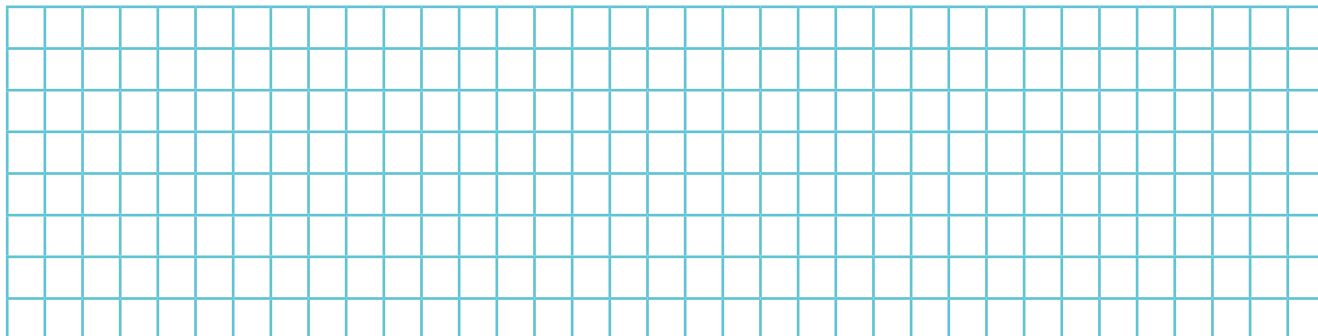
$$450 : 10 = \underline{\hspace{2cm}} \quad 3\,900 : 100 = \underline{\hspace{2cm}} \quad 6\,000 : 1\,000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$8\,500 : 10 = \underline{\hspace{2cm}} \quad 47\,000 : 100 = \underline{\hspace{2cm}} \quad 52\,000 : 1\,000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$3\,700 : 10 = \underline{\hspace{2cm}} \quad 82\,000 : 100 = \underline{\hspace{2cm}} \quad 40\,000 : 1\,000 = \underline{\hspace{2cm}}$$

● 5. Көбейтуді жазбаша орында және жауабын жаз.

$247 \cdot 31 = \underline{\hspace{2cm}}$; $1\ 254 \cdot 12 = \underline{\hspace{2cm}}$; $3\ 521 \cdot 18 = \underline{\hspace{2cm}}$

ШАМАЛАРДЫ ӨЛШЕГЕНДЕ АЛЫНҒАН САНДАР

Шамаларды өлшеу нәтижесінде алынған сандарды түрлендіру

● 1. Өлшем бірліктерін кему тәртібі бойынша жаз: г, кг, ц, т.

● 2. Берілген өлшем бірліктерімен жаз.

$1\ \text{км} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{м} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{см};$
 $1\ \text{м} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{дм} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{см} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{мм};$
 $1\ \text{дм} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{см} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{мм};$
 $25\ \text{м}\ 41\ \text{см} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{см};$
 $8\ \text{км}\ 17\ \text{м} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{м};$
 $34\ \text{км}\ 154\ \text{м} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{м};$
 $87\ \text{т} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{кг}$

● 3. Ұсақ өлшем бірліктерімен жаз.

$6\ \text{т} = \underline{\hspace{2cm}}$	$124\ \text{тг} = \underline{\hspace{2cm}}$
$24\ \text{т} = \underline{\hspace{2cm}}$	$75\ \text{км} = \underline{\hspace{2cm}}$
$54\ \text{ц} = \underline{\hspace{2cm}}$	$87\ \text{кг} = \underline{\hspace{2cm}}$
$725\ \text{тг} = \underline{\hspace{2cm}}$	$51\ \text{кг}\ 20\ \text{г} = \underline{\hspace{2cm}}$
$8\ \text{км}\ 34\ \text{м} = \underline{\hspace{2cm}}$	$47\ \text{кг}\ 200\ \text{г} = \underline{\hspace{2cm}}$

● 4. Өлшем бірліктерін өсу ретімен жаз: м, см, км, дм, см.

● 5. Берілген өлшем бірліктерімен жаз.

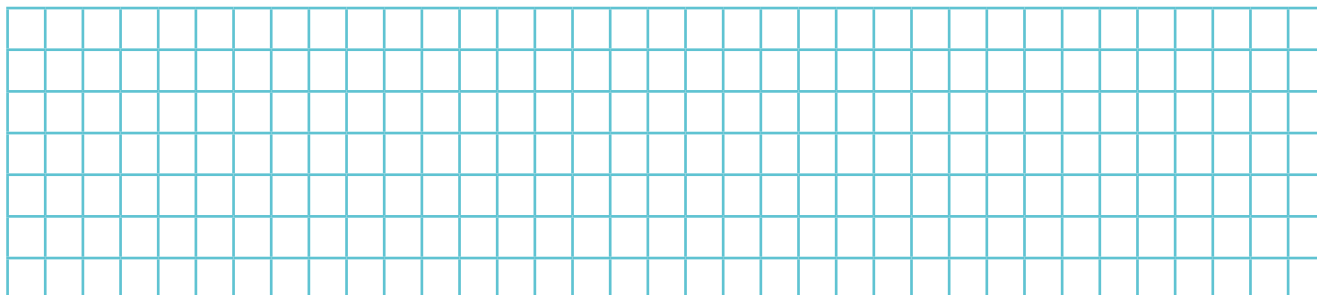
$$\begin{aligned} 5\ 200\ \text{м} &= \underline{\hspace{2cm}}\ \text{км}\ \underline{\hspace{2cm}}\ \text{м}; \\ 20\ 000\ \text{мм} &= \underline{\hspace{2cm}}\ \text{см} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{дм} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{м}; \\ 60\ 000\ \text{см} &= \underline{\hspace{2cm}}\ \text{м}; \\ 9\ 000\ \text{кг} &= \underline{\hspace{2cm}}\ \text{ц} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{т}; \\ 75\ 000\ \text{кг} &= \underline{\hspace{2cm}}\ \text{ц} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{т}; \\ 41\ 500\ \text{кг} &= \underline{\hspace{2cm}}\ \text{т}\ \underline{\hspace{2cm}}\ \text{ц} \end{aligned}$$

● 6. Ірі өлшем бірліктерімен жаз.

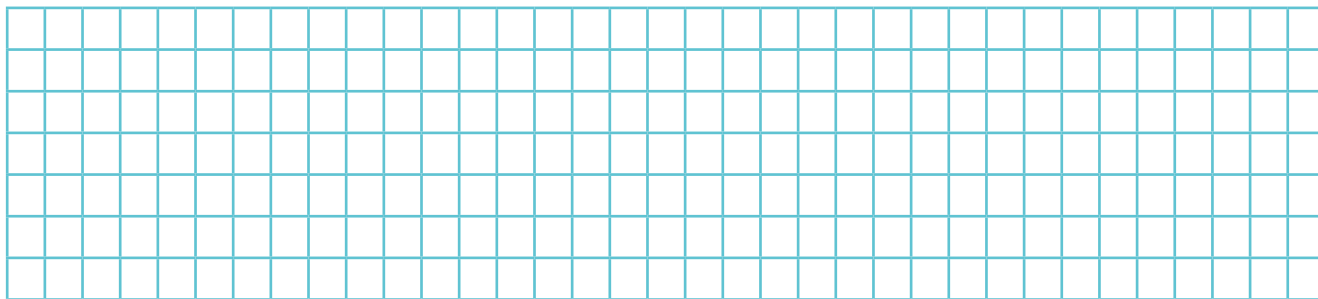
$$\begin{aligned} 4\ 000\ \text{кг} &= \underline{\hspace{10cm}} \\ 75\ 000\ \text{кг} &= \underline{\hspace{10cm}} \\ 43\ 500\ \text{кг} &= \underline{\hspace{10cm}} \\ 25\ 000\ \text{мм} &= \underline{\hspace{10cm}} \\ 6\ 000\ \text{ц} &= \underline{\hspace{10cm}} \\ 2\ 300\ \text{см} &= \underline{\hspace{10cm}} \\ 18\ 000\ \text{кг} &= \underline{\hspace{10cm}} \\ 9\ 000\ \text{мм} &= \underline{\hspace{10cm}} \end{aligned}$$

Шамаларды өлшегенде алынған сандарды қосу және азайту

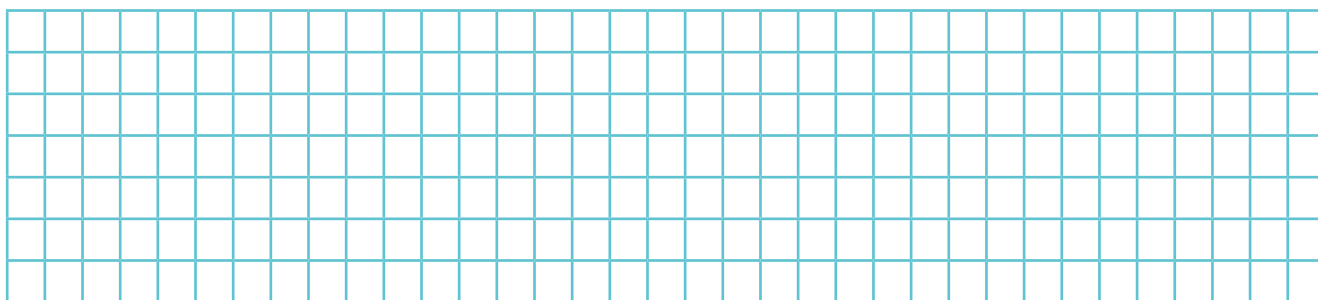
● 1. Ұзындығы 1 дм болатын кесінді сыз. Біріншіден 3 см ұзынырақ екінші кесінді сыз. Екінші кесіндінің ұзындығы қандай? Мысал құра. Жаз және шығар.

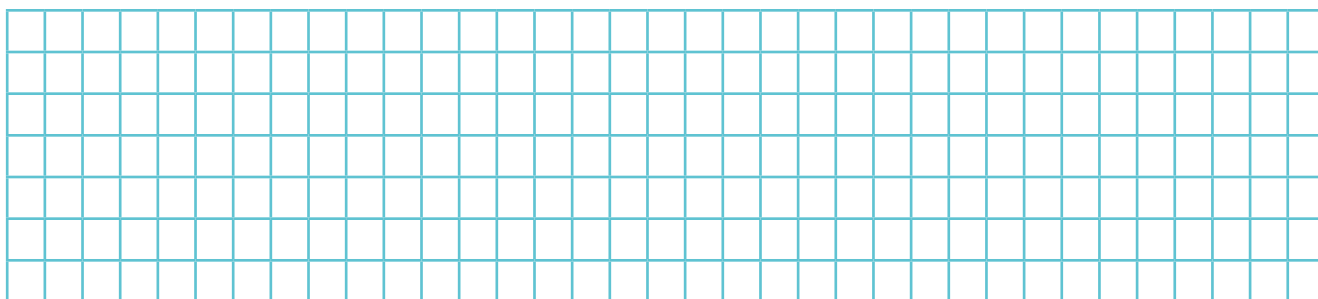
● 2. Буын кесінділерінің ұзындықтары 3 см 6 мм, 5 см 4 мм, 4 см 8 мм болатын сынық сызық сыз. Сынық сызықтың ұзындығын анықта. Мысал құра. Жаз және шығар.

● 3. Буын кесінділерінің ұзындықтары 2 дм 5 мм, 1 дм 4 мм, 3 дм 6 мм болатын сынық сызықтың ұзындығын есепте. Мысал құра. Жаз және шығар.

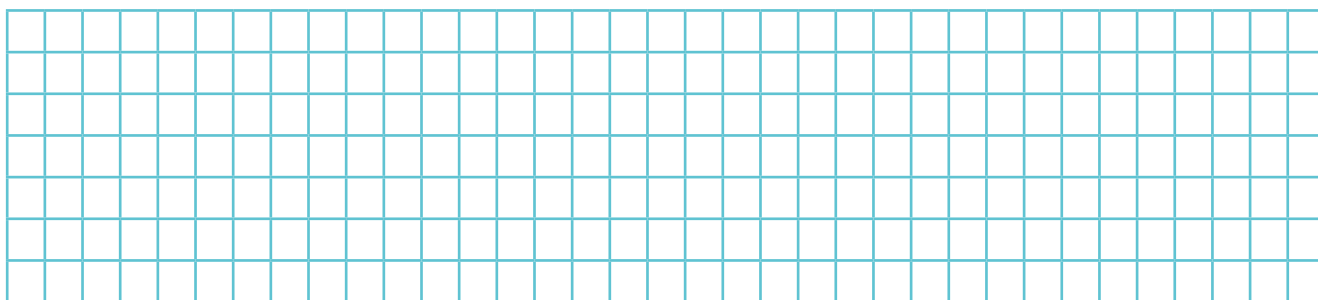
● 4. Қабырғаларының ұзындықтары 5 см 6 мм, 6 см 5 мм, 3 см 8 мм болатын үшбұрыштың периметрін есепте.

● 5. Шығарылуы бойынша ауызша есеп құрастыр. Оның қысқаша өрнегін жаз.

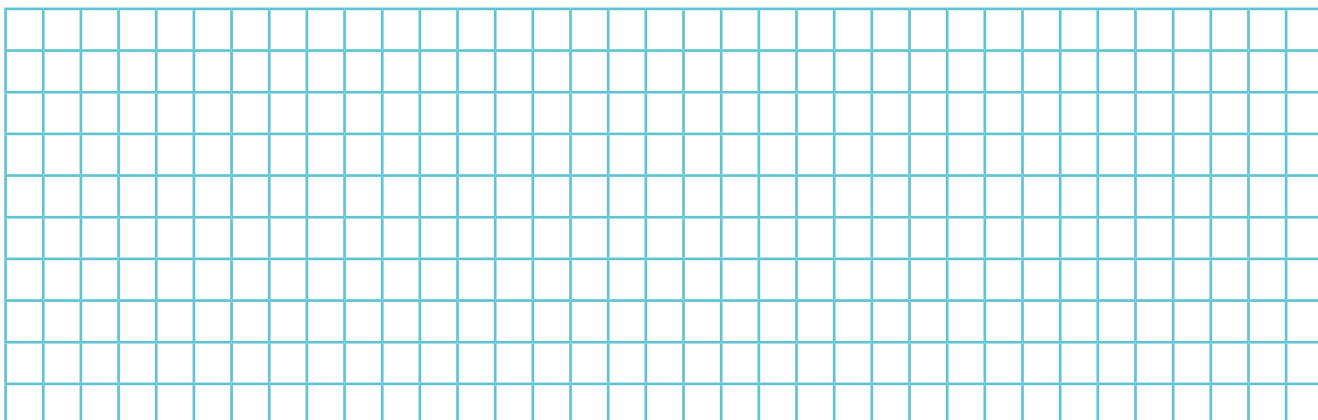
1) Екінші бригада $5 \text{ т } 485 \text{ кг} + 3 \text{ т } 866 \text{ кг} = 9 \text{ т } 351 \text{ кг}$ жүзім жинады.

2) Екі бригада $5 \text{ т } 485 \text{ кг} + 9 \text{ т } 351 \text{ кг} = 14 \text{ т } 836 \text{ кг}$ жүзім жинады.

● 11. Есепті шығар.

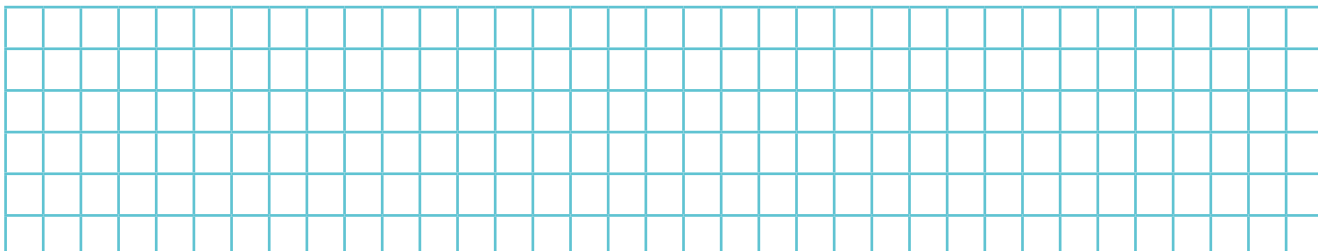
6 қамзолды әшекейлеу үшін 4 м 20 см бау пайдаланылды. 8 қамзолды әшекейлеу үшін қанша бау қажет болады?

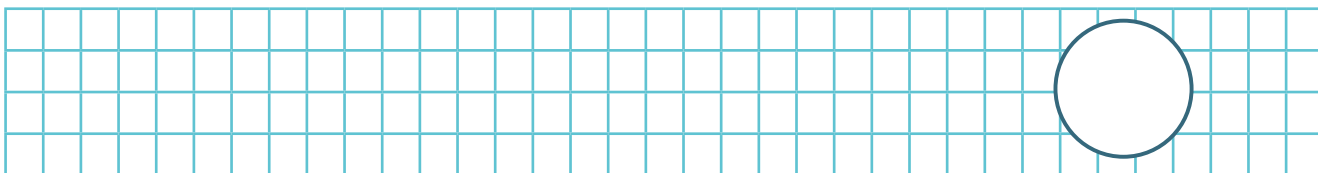
ЖАЙ БӨЛШЕКТЕР

Жай бөлшектер мен аралас сандардың құрылуы мен жазылуы

● 1. Ұзындығы 6 см кесінді сыз. Оны тең 6 бөлікке бөл. 5 бөлігін фигуралық жақшамен ерекшеле. Қандай бөлшек шықты? Жаз.

● 2. Бөлімі 4 және алымы 3 болатын бөлшекті жаз. Бөлшекті оқы. Бұл бөлшектің дөңгелектен қалай алынғанын көрсет.

● 3. Натурал сандарды бөлшек түрінде жаз.

$$7 = \dots ; \quad 8 = \dots ; \quad 15 = \dots ; \quad 24 = \dots$$

● 4. Бөліндіні бөлшек түрінде жаз.

$$1 : 3 = \text{---} ; \quad 4 : 6 = \text{---} ; \quad 21 : 34 = \text{---} ; \quad 17 : 100 = \text{---} ; \quad 4 : 4 = \text{---}$$

● 5. Бөлшектерді бөлу түрінде жаз.

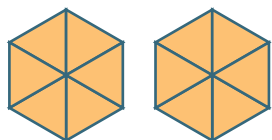
$$\frac{2}{10} = \dots : \dots ; \quad \frac{4}{6} = \dots : \dots ; \quad \frac{12}{15} = \dots : \dots ; \quad \frac{5}{8} = \dots : \dots ; \quad \frac{17}{20} = \dots : \dots .$$

● 6. Аралас сандар түрінде жаз.

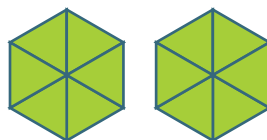
1) ...

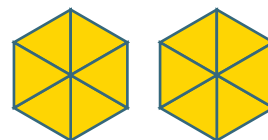
2) ...

3) ...

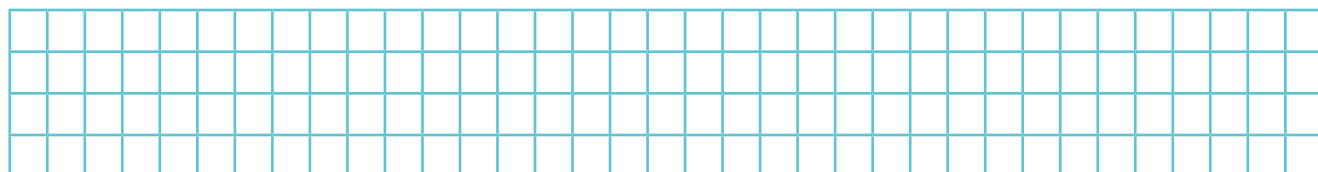

4) ...

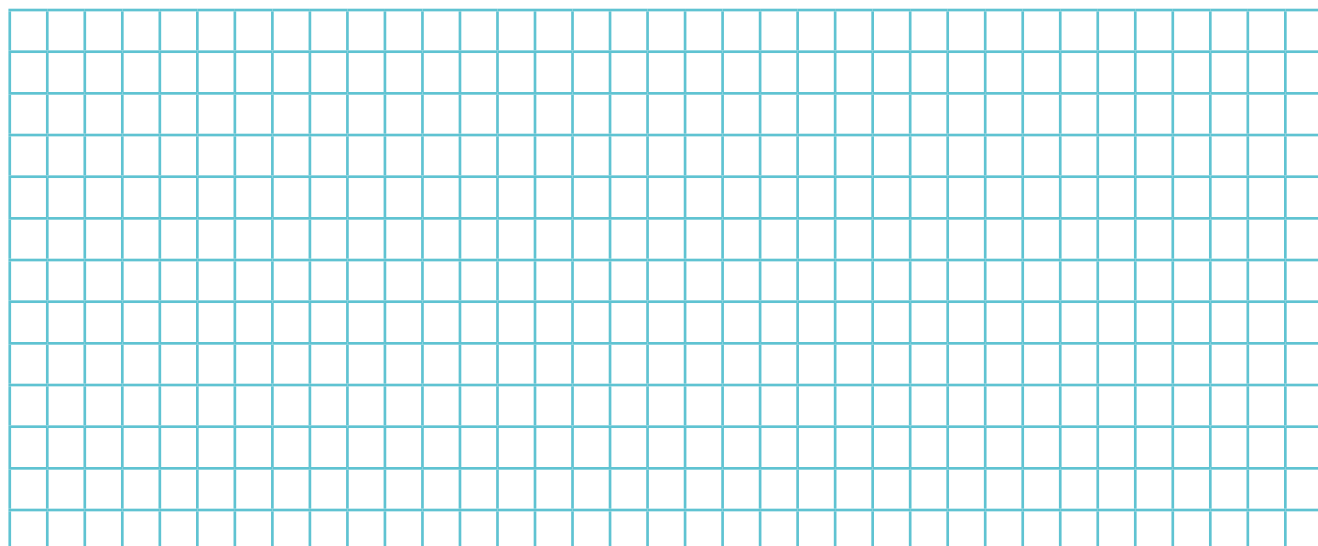
● 7. Сандарды оқы. Аралас сандарды теріп жаз.

$$4 \frac{1}{5}; \quad \frac{4}{7}; \quad 1 \frac{3}{8}; \quad \frac{10}{12}; \quad \frac{9}{10}; \quad 5 \frac{2}{3}; \quad \frac{5}{8}; \quad 3 \frac{4}{7}; \quad \frac{14}{20}; \quad 6; \quad 2 \frac{4}{5}; \quad \frac{2}{7}; \quad 8 \frac{3}{6}.$$

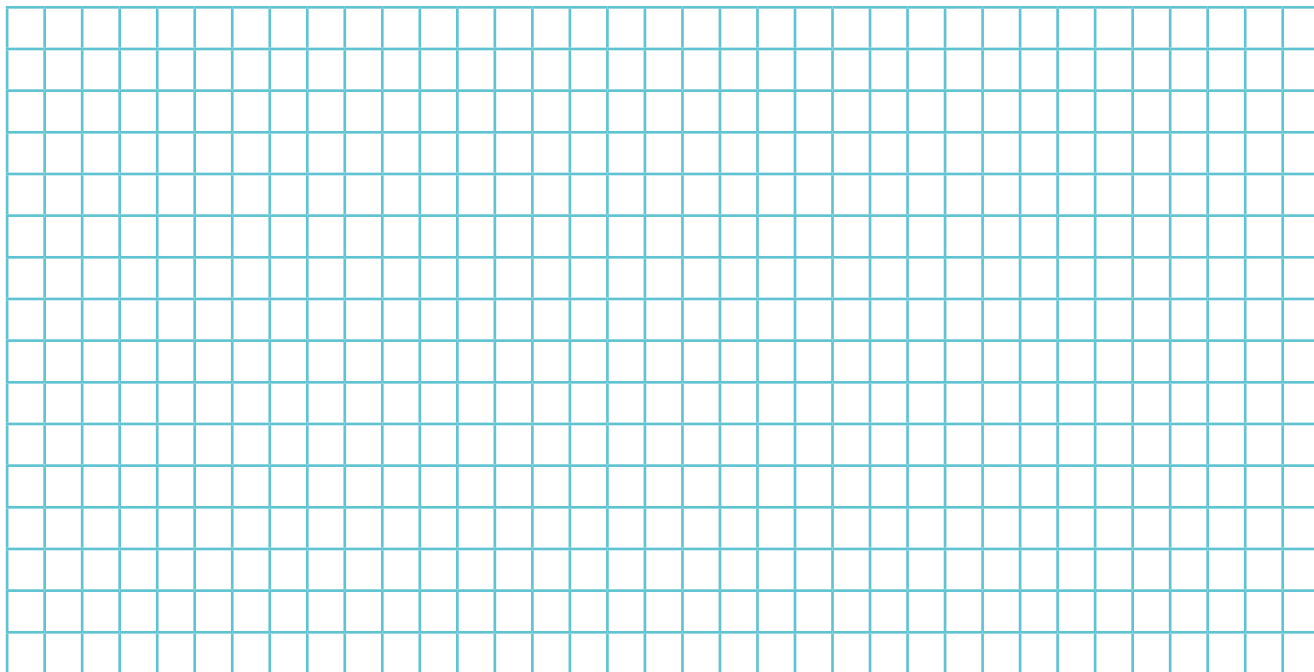
● 8. Есепті шығар.

Құмырада 750 г шырын бар еді. Шырынның $\frac{3}{5}$ ішіп қойды. Құмырада неше грамм шырын қалды?

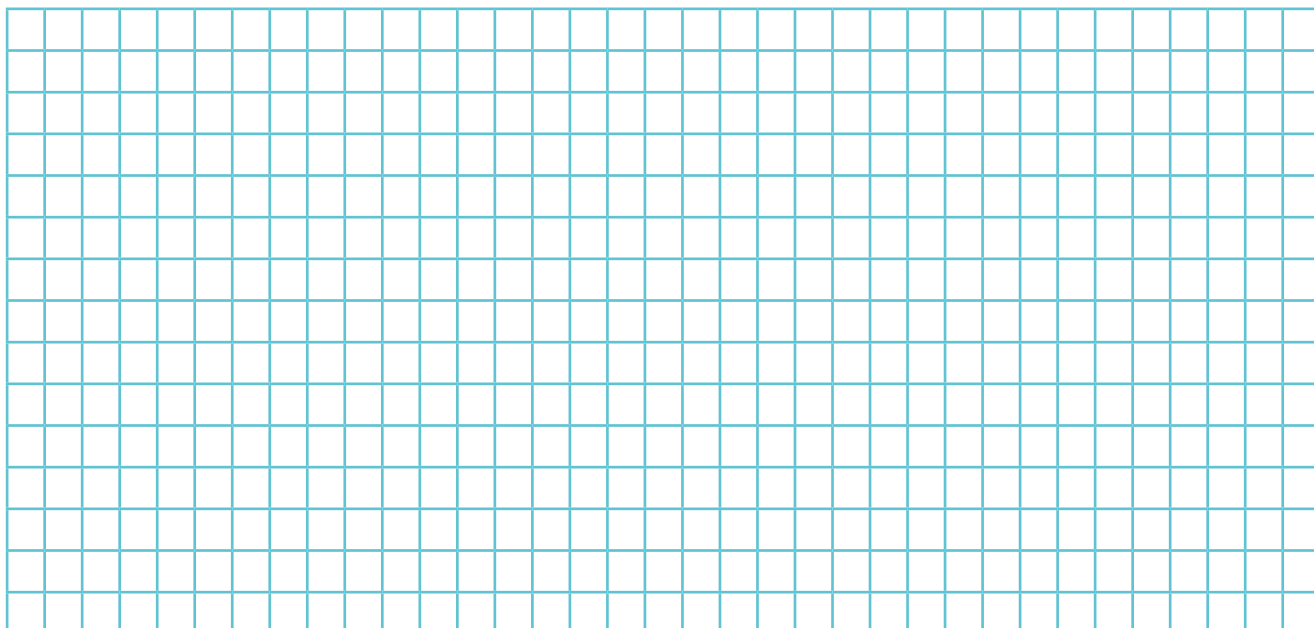
● 9. Есепті шығар. Есептің шартын сызба түрінде бер. Май кесегін тік төртбұрыш түрінде бейнеле.

Бәліш дайындау үшін май кесегінің $\frac{4}{5}$ бөлігін алу керек. Егер май кесегі 250 г болса, бәліш дайындау үшін қанша грамм май қажет болады?

● 10. Циркульдің көмегімен дөңгелектер сыз. Аралас сандардың құрылуын көрсет.

$$1 \frac{2}{3}; \quad 2 \frac{5}{8}; \quad 4 \frac{7}{8}$$

● 11. Бөлшектер мен аралас сандарды бүтін санмен ауыстыр.

$$2 \frac{5}{5} \text{ ц} = \underline{\quad}; \quad \frac{7}{7} \text{ кг} = \frac{8}{8}; \quad 1 \text{ т} = \frac{10}{10}; \quad \text{— м} = \underline{\quad}; \quad 5 \frac{3}{3} \text{ кг} = \underline{\quad}.$$

Жай бөлшектер мен аралас сандарды салыстыру

● 1. Сандарды салыстыр. $>$, $<$, $=$ белгілерінің керектісін жаз.

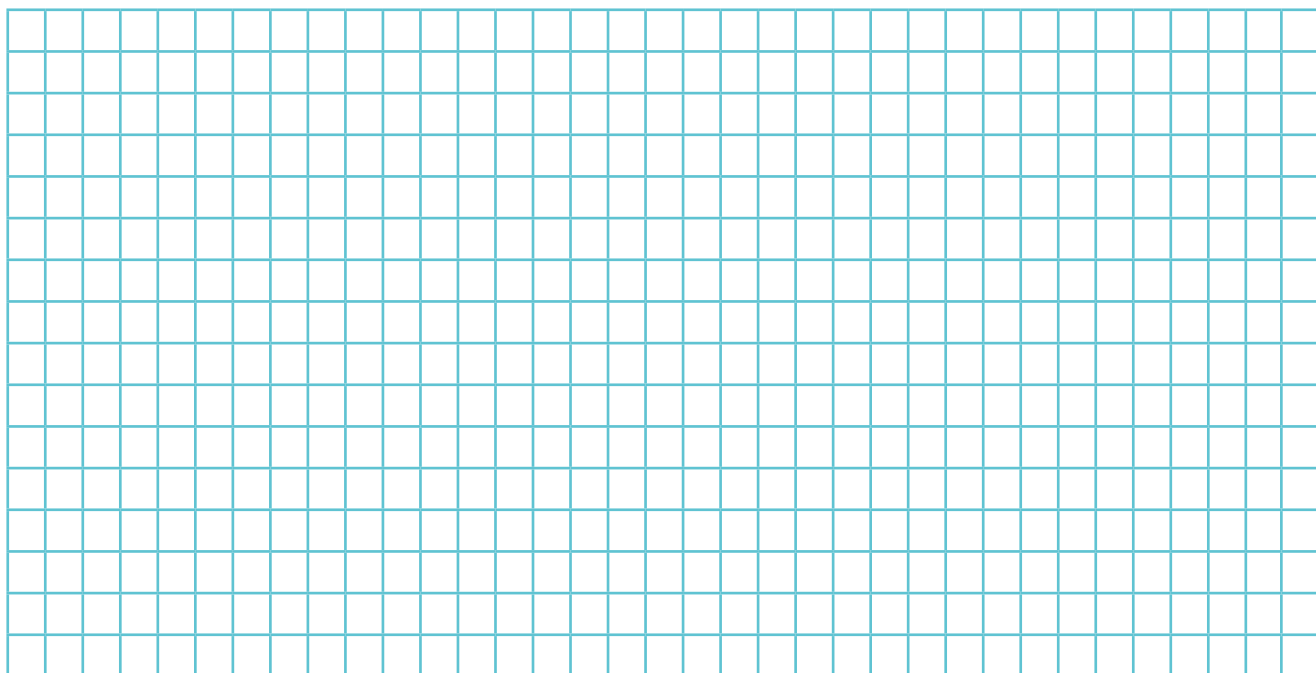
1) $\frac{4}{10} \dots \frac{6}{10}$; $\frac{8}{15} \dots \frac{6}{15}$; $\frac{14}{20} \dots \frac{11}{20}$; $\frac{25}{100} \dots \frac{34}{100}$; $\frac{8}{17} \dots \frac{5}{17}$

2) $\frac{5}{16} \dots \frac{5}{12}$; $\frac{17}{24} \dots \frac{17}{20}$; $\frac{15}{18} \dots \frac{15}{20}$; $\frac{8}{16} \dots \frac{8}{11}$; $\frac{10}{15} \dots \frac{10}{20}$

3) $6 \dots \frac{2}{6}$; $\frac{5}{12} \dots 5$; $7 \dots \frac{5}{7}$; $\frac{8}{16} \dots 8$; $4 \dots \frac{1}{4}$

● 2. Есепті шығар.

Мектепке 96 жиһаз заттарын сатып алды. Барлық жиһаз заттарының $\frac{1}{2}$ бөлігін орындықтар, ал $\frac{1}{6}$ бөлігін үстелдер құрады. Қалғаны шкафтар болды. Мектепке барлығы неше шкаф сатып алынды?

Бөлімі мен алымын бұрыс бөлшек шығатындай етіп жаз.

$$\frac{6}{10}, \frac{\quad}{\quad}, \frac{17}{4}, \frac{\quad}{\quad}, \frac{25}{9}, \frac{\quad}{\quad}, \frac{10}{21}, \frac{\quad}{\quad}, \frac{47}{\quad}$$

● 3. Бұрыс бөлшектерді теріп жаз. Оларды аралас санға айналдыр.

$$\frac{7}{4}; \frac{9}{5}; \frac{7}{11}; \frac{15}{11}; \frac{16}{21}; \frac{23}{5}; \frac{5}{7}; \frac{37}{8}; \frac{15}{23}; \frac{6}{3}; \frac{9}{2}$$

Жай бөлшектер мен аралас сандарды қосу және азайту

● 1. Қосуды орында.

$$\frac{1}{6} + \frac{1}{6} = \dots; \quad \frac{4}{9} + \frac{2}{9} = \dots; \quad \frac{5}{17} + \frac{8}{17} = \dots; \quad \frac{6}{14} + \frac{5}{14} = \dots$$

● 2. Бөлшектердің айырмасын тап.

$$\frac{7}{8} - \frac{3}{8} = \dots; \quad \frac{15}{23} - \frac{7}{23} = \dots; \quad \frac{9}{11} - \frac{5}{11} = \dots; \quad \frac{26}{41} - \frac{15}{41} = \dots$$

● 3. Мысалдарды шығар. Жауаптардағы қажетті түрлендірулерді орында.

$$1 \frac{7}{8} + \frac{5}{8} + \frac{3}{8} =$$

$$\frac{6}{7} + \frac{2}{7} + \frac{3}{7} =$$

$$\frac{11}{13} - \frac{4}{13} + \frac{5}{13} =$$

$$\frac{4}{7} + 5 \frac{1}{7} + 15 =$$

$$8 \frac{6}{9} - \frac{5}{9} - 1 =$$

$$6 \frac{3}{5} - 5 - \frac{3}{5} =$$

$$\frac{23}{30} + 15 \frac{18}{30} - 6 \frac{1}{30} =$$

● 4. Амалдарды орында.

$$2 \frac{5}{9} + 4 \frac{2}{9} = \dots \quad 16 \frac{9}{16} - 7 \frac{4}{16} = \dots \quad 2 \frac{5}{9} + 4 \frac{2}{9} = \dots \quad 18 \frac{9}{16} - 7 \frac{4}{16} = \dots$$

$$17 + 6 \frac{10}{11} = \dots \quad 23 \frac{9}{14} - \frac{4}{14} = \dots \quad 5 \frac{1}{7} + 41 \frac{2}{7} = \dots \quad 34 \frac{8}{19} - 15 \frac{5}{19} = \dots$$

● 5. Мысал құра және шығар.

1) Қаншаға артық?

$$14 \frac{2}{5} \text{ бөлшегі } 8 \frac{3}{5} \text{ бөлшегінен}$$

$$15 \frac{2}{7} \text{ бөлшегі } 15 \frac{1}{7} \text{ бөлшегінен}$$

$$24 \frac{4}{15} \text{ бөлшегі } 17 \frac{6}{15} \text{ бөлшегінен}$$

2) Қаншаға кем?

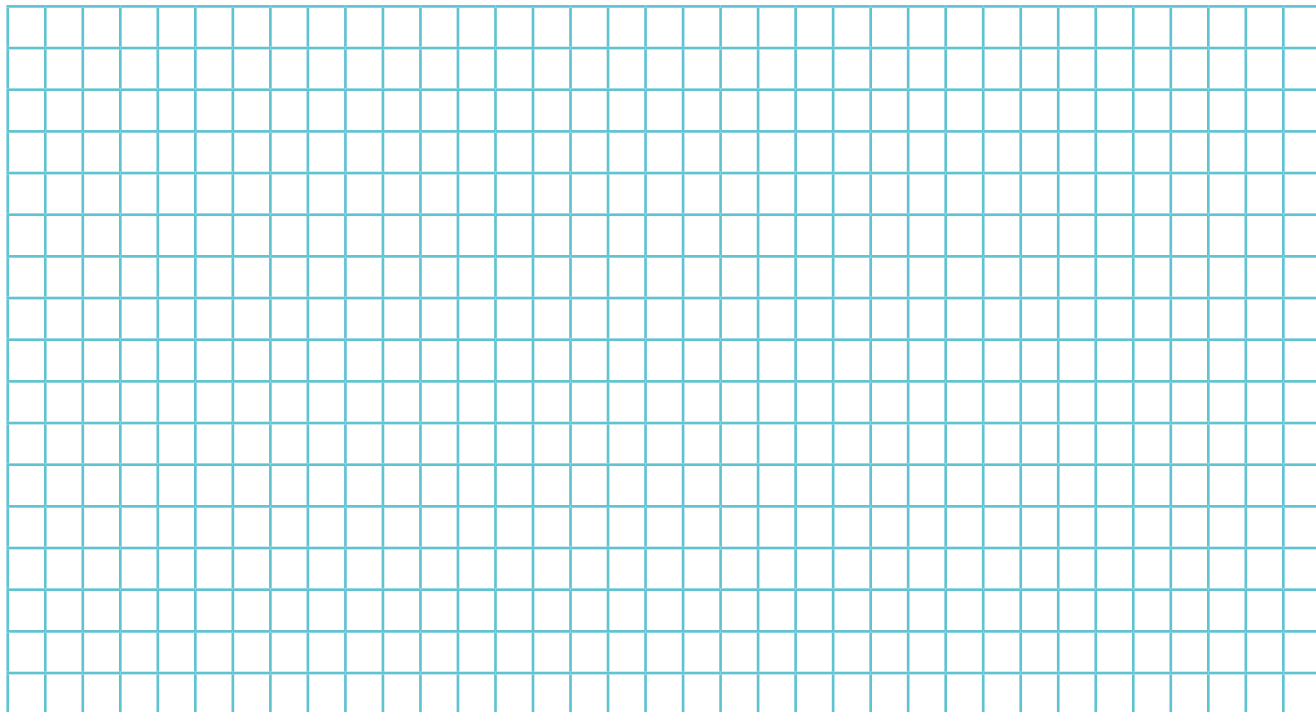
$$3 \frac{3}{8} \text{ бөлшегі } 7 \frac{5}{8} \text{ бөлшегінен}$$

$$5 \frac{3}{21} \text{ бөлшегі } 15 \frac{4}{21} \text{ бөлшегінен}$$

$$15 \frac{7}{12} \text{ бөлшегі } 30 \frac{9}{12} \text{ бөлшегінен}$$

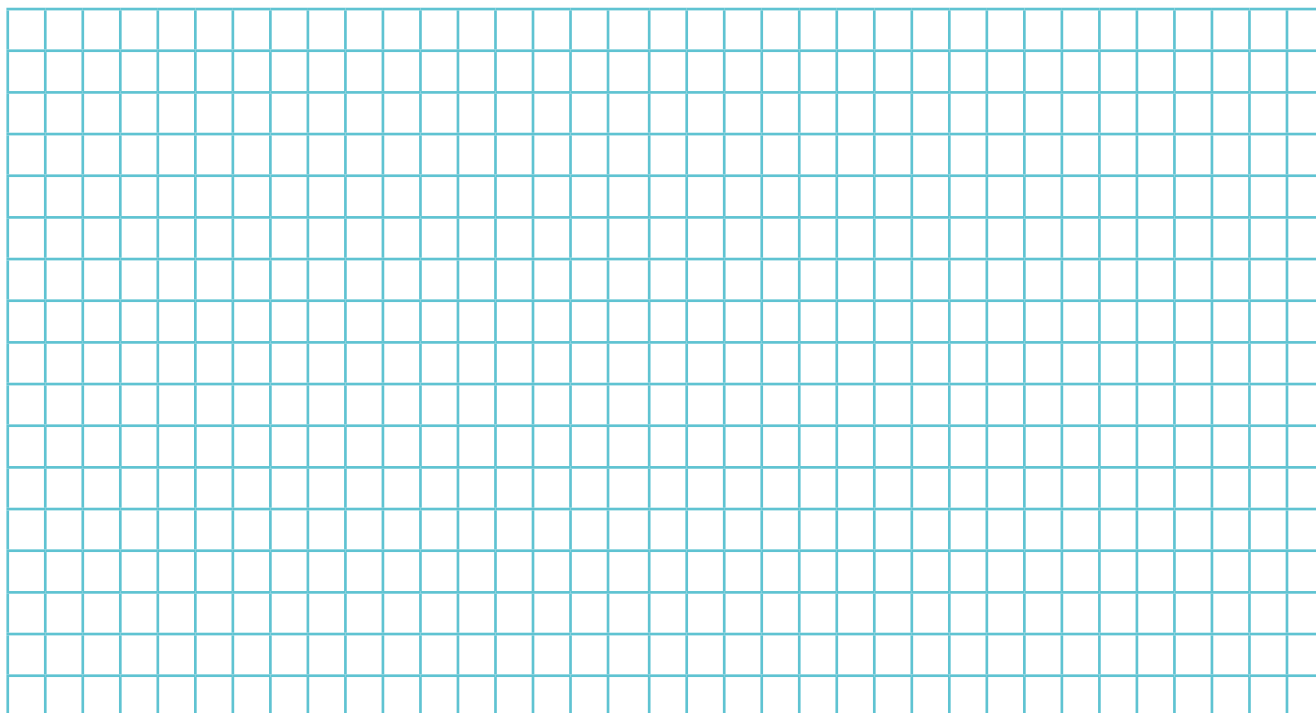
● 6. Есепті шығар.

Үш бидонда 35 л сүт бар. Бірінші бидонда $10\frac{1}{2}$ л сүт, екінші бидонда $11\frac{1}{2}$ л сүт бар. Үшінші бидонда неше литр сүт бар?

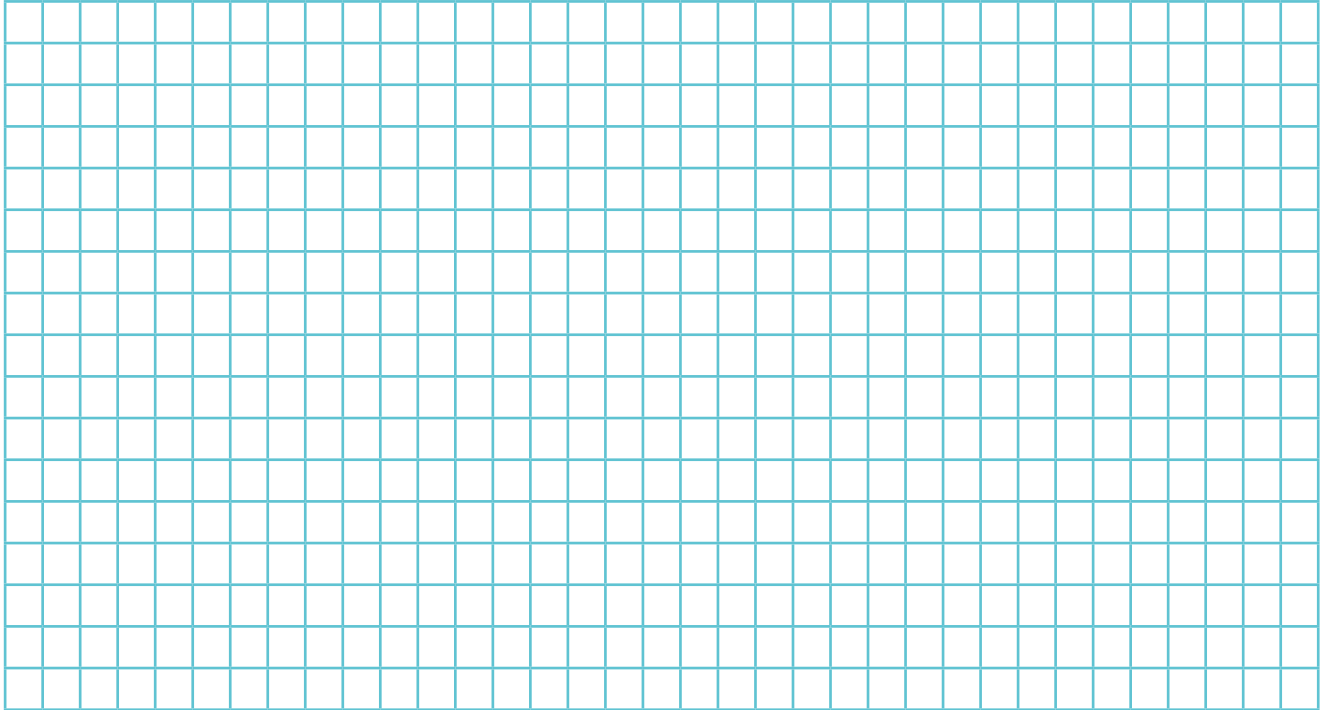
● 7. Есепті шығар.

$5\frac{1}{5}$ метр мата бар еді. Оның $3\frac{2}{5}$ метрінен көйлек тікті. Қанша метр мата қалды?

● 8. Есепті шығар.

Үш бөлмені жөндеу үшін 24 орам тұсқағаз сатып алды. Бір бөлмеге тұсқағаздың $9\frac{1}{4}$ орамы, екінші бөлмеге тұсқағаздың $8\frac{3}{4}$ орамы жұмсалды. Үшінші бөлмеге қанша орам тұсқағаз кетті?

**Бөлшекті 1-ден азайту.
Бөлшекті бүтін саннан азайту**

● 1. Азайтуды орында.

$$1 - \frac{3}{4} =$$

$$1 - \frac{5}{7} =$$

$$1 - \frac{11}{14} =$$

$$1 - \frac{8}{19} =$$

● 2. Амалдарды орында.

$$1 - \frac{5}{9} + 7 \frac{3}{9} =$$

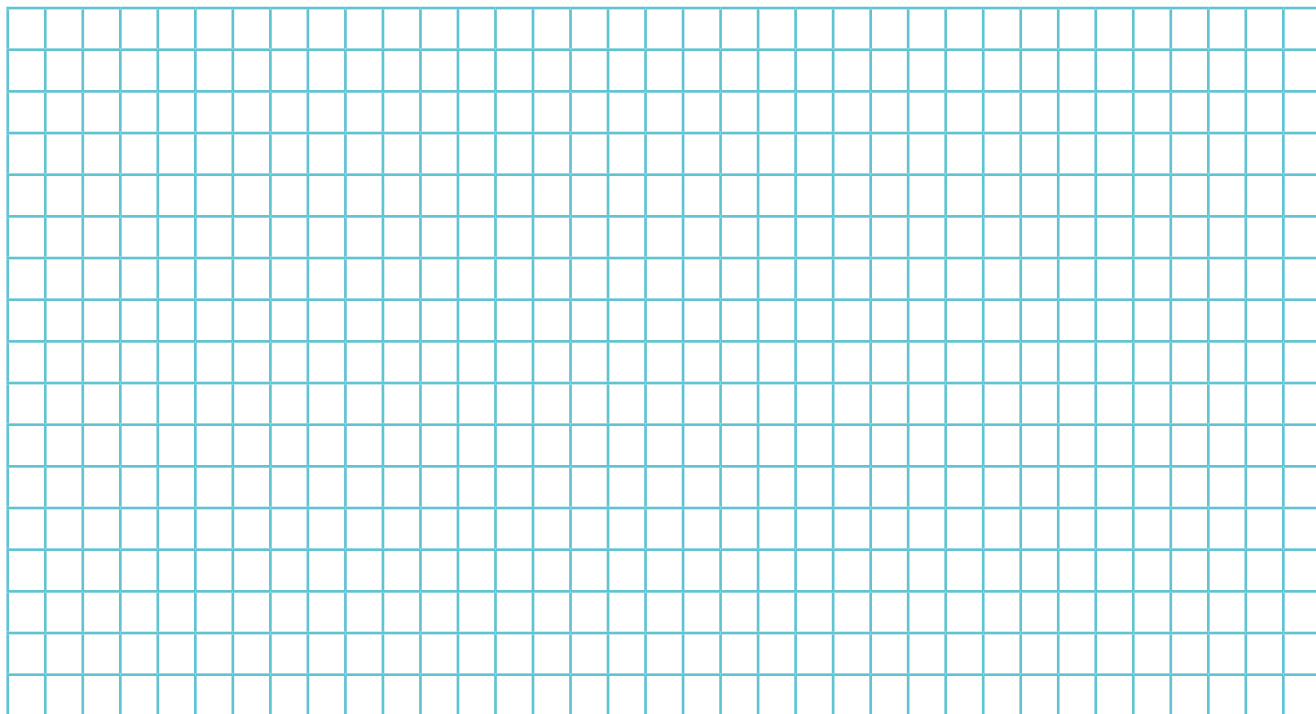
$$5 - 3 \frac{1}{7} + 10 \frac{5}{7} =$$

$$8 \frac{1}{5} - 4 \frac{2}{5} + 3 \frac{3}{5} =$$

$$1 - (1 \frac{2}{5} - \frac{3}{5}) + 3 \frac{1}{5} =$$

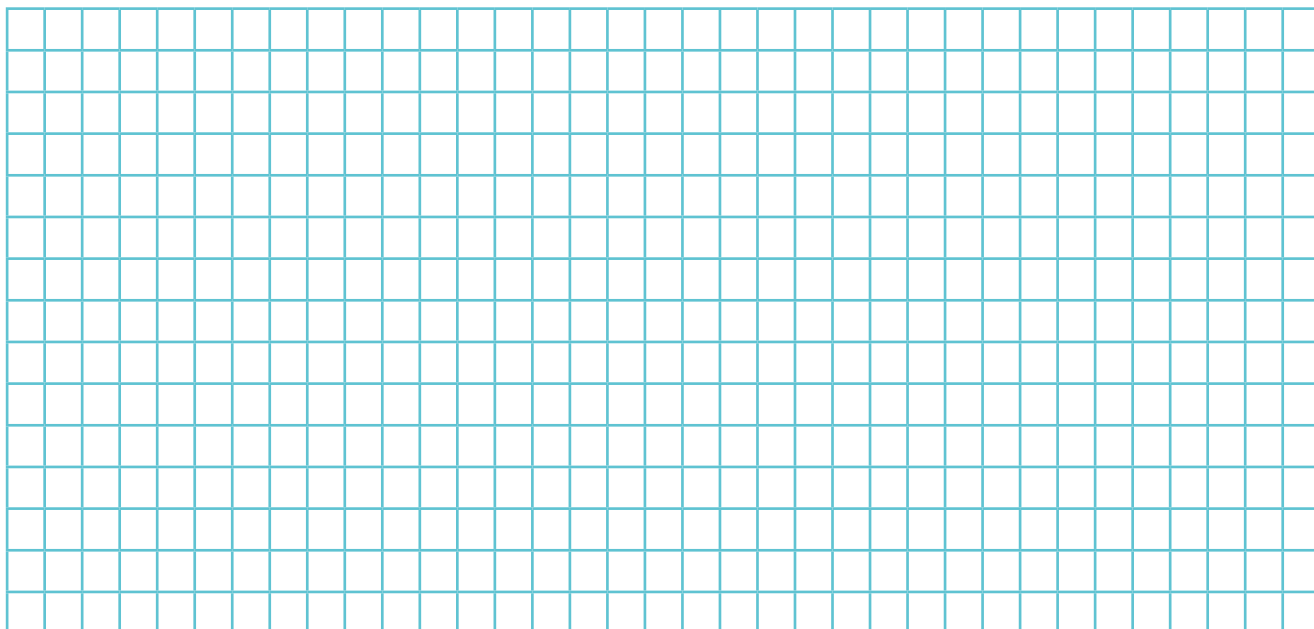
● 3. Есепті шығар.

Құрылысқа 450 ц цемент әкелді. Бірінші аптада оның $\frac{2}{5}$ бөлігі жұмсалды. Екінші аптада қалған цементтің $\frac{1}{3}$ бөлігі жұмсалды. Қанша цемент қалды?

● 4. Есепті шығар.

Оқушылар әрқайсысының ұзындығы 50 м болатын қызанақтың 5 атызын түптеуге тиісті. Ұлдар барлық жұмыстың $\frac{3}{5}$ бөлігін орындады. Атыздардың қалған бөлігін қыздар түптеді. Қыздар барлығы неше метр атызды түптеді?

ОНДЫҚ БӨЛШЕКТЕР

Ондық бөлшектердің құрылуы, жазылуы және оқылуы

● 1. Ондық бөлшектерді бөлімсіз жаз.

$$3 \frac{1}{10} = \dots \quad 17 \frac{3}{10} = \dots \quad \frac{5}{10} = \dots \quad 57 \frac{7}{10} = \dots \quad 62 \frac{9}{10} = \dots$$

$$5 \frac{52}{100} = \dots \quad 14 \frac{29}{100} = \dots \quad 8 \frac{35}{100} = \dots \quad 81 \frac{45}{100} = \dots \quad 20 \frac{19}{100} = \dots$$

$$1 \frac{712}{1\,000} = \dots \quad 2 \frac{145}{1\,000} = \dots \quad 17 \frac{319}{1\,000} = \dots \quad 9 \frac{425}{1\,000} = \dots$$

● 5. 1) Жүздік үлесі бар 5 бөлшекті ойлап тап және жаз.

2) Мыңдық үлесі бар 5 бөлшекті ойлап тап және жаз. _____

3) Ондық үлесі бар 5 бөлшекті ойлап тап және жаз. _____

● 6. Ондық, жүздік және мыңдық үлестері бар бөлшектерді үш баған етіп жаз.

1,21; 3,7; 0,349; 2,14; 0,5; 8,54; , 3,805; 5,3; 7,512; 13,6;
8,34; 0,285.

Ондық үлесімен	Жүздік үлесімен	Мыңдық үлесімен

● 7. Ондық бөлшекті және 724 бүтін санын кластар мен разрядтар кестесіне жаз.

Бірліктер класы			Үлестер класы		
жүздіктер	ондықтар	жүздіктер	ондық үлес	жүздік үлес	мыңдық үлес

● 8. Қатардағы бүтін сандар мен ондық бөлшектері жеке-жеке жаз.

128; 4,58; 760; 3,02; 67; 9,006; 381; 7; 0,14; 1, 2; 76, 3,5

Бүтін сандар: _____

Ондық бөлшектер: _____

● 9. Ондық бөлшек түрінде жаз.

56 тг 9 тн = _____

8 м 12 см = _____

4 дм 3 см = _____

89 км 625 м = _____

2 кг 68 г = _____

9 т 512 кг = _____

4 ц 67 кг = _____

1 кг 516 г = _____

14 м 9 см = _____

7 т 3 кг = _____

8 см 1 мм = _____

1 км 620 м = _____

5 ц 32 кг = _____

17 км 54 м = _____

Ондық бөлшектерді салыстыр

- 1. Сандарды салыстыр. $>$, $<$, $=$ белгілерінің керектісін жаз.

$5,09 \dots 5,9$

$1,17 \dots 1,71$

$3,4 \dots 5$

$0,10 \dots 0,100$

$9,030 \dots 9,30$

$3,984 \dots 3,97$

$62,12 \dots 62,3$

$15,25 \dots 15,213$

$11,40 \dots 11,4$

- 2. 2,75 бөлшегінен үлкен үш ондық бөлшекті жаз. _____

19,7 бөлшегінен кіші үш ондық бөлшекті жаз. _____

- 3. Өрнек дұрыс болатындай санды жаз.

$2,85 > _, 17$

$6,56 < 6, ____$

$3,132 > 3, ______$

$_, 34 < 8,21$

$___, 85 > 4,1$

$___, 4 < 1,3$

$9, ___ > 9,45$

$7, ____ < 7,82$

$11, ___ > 11,91$

- 4. Бөлшектерді салыстыр, сандарды салыстыр. $>$, $<$ белгілерінің керектісін қой:

$569 \dots 670$

$5,69 \dots 6,70$

$892 \dots 912$

$8,92 \dots 9, 12$

$415 \dots 638$

$4,15 \dots 6,38$

- 5. Көп нүктенің орнына өрнек дұрыс болатындай ондық бөлшектерді жаз.

$2, 19 < 2, \dots 7$

$0, 67 > 0, \dots 1$

$3, \dots 1 < 3, 29$

$8, 39 > 8, \dots 5$

$9, 46 > 9, \dots 1$

$4, \dots 5 < 4, 37$

$6, 75 > 7, \dots 3$

$5, \dots 1 < 5, 89$

$17, \dots 4 > 17, 79$

$56, 18 > 56, \dots 4$

$32, \dots 3 < 32, 56$

$84, 51 > 84, \dots 3$

- 6. Егер 2,53 ондық бөлшегінің үтірін алып тастасақ қандай сан шығады?

Жаз. _____

Егер 725 санының оң жақтағы бірінші цифрын үтірмен ерекшелесе қандай сан шығады?

Жаз. _____

Оқу басылымы

**Сүлейменова Роза Айтжановна
Елисеева Ирина Геннадьевна
Карипжанова Шынар Жумагазиевна**

МАТЕМАТИКА

Зерде бұзылыстары бар оқушыларға арналған арнайы
мектептердің (сыныптардың) 7-сыныбына арналған жұмыс дәптері

Редакторы Г. Ж. Есенжолова
Суретшісі М. Л. Қарбозов
Компьютерде беттеген М. Л. Қарбозов

Басуға 24.05.2019 қол қойылды.
Есептік баспа табағы 7,5. Шартты баспа табағы 6,98.
Пішімі $60 \times 84 \frac{1}{8}$. Офсеттік қағаз.